

do povedali predmetnim komisijam, te pa bodo učitelje sproti obveščale o svojem delu. Obojestranska komunikacija vseh, ki bodo sodelovali v prenovi je nujna, če želimo uspeti. Seveda pa ni zanemarljiva niti vloga staršev. Njihova mnenja bodo ravnatelji in učitelji prenašali v komisije. Tuji strokovnjaki so nas močno opozorili na to, da **mora biti najširša javnost seznanjena s prenovo kurikulumov – pa ne le seznanjena, podpirati jo mora, če naj prenova zaživi.**«.

In kako se bomo v prenovi vključili geografi? Kot rečeno, nimamo svojega predstavnika v Nacionalnem kurikularnem svetu, ki ga je imenovala vlada na predlog Ministrstva za šolstvo in šport, v Področne kurikularne komisije (za področja vrtcev, osnovnih šol, gimnazij, poklicnega izobraževanja, izobraževanja odraslih) pa je bil od geografov imenovan dr. Andrej Černe in sicer le v Področno kurikularno komisijo za osnovne šole. Vodja Predmetne kurikularne komisije za geografijo v času pisanja tega prispevka še ni imenovan, predlagan pa je dr. Jurij Knaver.

Pričakovanja predlogov prenove učnih vsebin s strani geografov so velika, gotovo pa v tem trenutku veliko večja od stopnje informiranja geografov o poteku prenove in temu primerne stopnje aktivnega vključevanja v celotni sistem prenove. Morda se premalo zavedamo, da bo potrebno ob sedanjem pretoku informacij v geografiji, za nadaljnje skupno delo, ki ga tako zelo poudarja dr. Ljubica Marjanovič-Umek, najprej v geografiji narediti kaj več na področju obveščanja in predstavitvi nujnosti aktivnega sodelovanja pri prenovi šolskega sistema. Vzpodbuditi posameznike k aktivnemu sodelovanju pri prenovi geografije v šoli, pomeni predstaviti najmanj geografski javnosti sistem vertikalnega in horizontalnega pretoka informacij ter ob tem nakazati vlogo oz. zastavljene naloge področnih in predmetnih kurikularnih komisij ter vlogo univerzitetnih ustanov, zavodov, društev, ZGDS, njenih dveh komisij, študijskih skupin in s tem posredno vseh geografov v šolah. Od pristojnih pričakujemo, da nas obvestijo o možnostih aktivnega sodelovanja v procesu prenove geografije v šoli, od svetovalcev Zavoda za šolstvo RS pa, da vzpodbudijo razpravo v okviru študijskih skupin, za katere pravi dr. Ljubica Marjanovič-Umek, »da bodo morale biti vključene v preново že od samega začetka«. Le široko in smiselno zastavljena koordinirana akcija bo pripeljala do željenih rezultatov.

HOSPITACIJSKE IN NASTOPNE URE Tatjana Ferjan

Predstaviti želim nekaj temeljnih misli o hospitacijskih in nastopnih urah, ki jih študenti geografije opravljajo v okviru predmeta specialna didaktika že vrsto let na Srednji trgovski šoli v Ljubljani.

Učna ura je kompleksno delo učitelja in učenca. Kako jo izvesti? V učni uri želimo uresničiti zahteve sodobnega pouka, ki so problemskost učne vsebine, hevrističnost učnih metod, diferenciacija in individualizacija ob uporabi medijev. Kakšna naj bo hospitacijska ura? Naj bo čimbolj vsakdanja, realna. Pomembna je artikulacija ure: uvod, jedro, sklep, pristopi k delu, izvedba. Osnovno vodilo oziroma vprašanje hospitacijske ure je, kaj naj se slušatelji naučijo ob prikazu take ure.

Nekaj izhodišč za pripravo učne ure:

Motivacija je zunanja (slike, prosojnice, video), a lahko postane notranja, saj se učenci na njeni osnovi začno zanimati za snov. Je izhodišče za spoznavanje snovi, saj gledanje slik itd. pomeni posredno opazovanje prostora, pojavov, kar je bistvo geografije. Tudi besedilo lahko pomeni motiv in seveda spoznavanje snovi hkrati, dopolnitev ali celo bistvo pridobivanja nove snovi. Biti mora izbrano, primerno dolgo, izražati mora tisto bistvo, za katerega želimo, da ga učenci osvoje. Če se prebere kratek odlomek, je važno, kdo ga prebere. V primeru, da ga prebere učenec, je pomembno, da ga prebere v redu. Besedilo naj sledi razgovor, ki motivacijsko in snovno deluje na učence.

Napoved cilja učne ure mora biti jasna in podana tako, da je učencem razumljiva. Spoznavanje nove snovi poteka po modernih metodah dela, ki zagotavljajo aktivnost učencev (izkustveno učenje, raziskovalno učenje, samostojno delo itd.). Slikovno, kartografsko gradivo, literaturo, video itd. uporabljamo skladno ob obravnavi določene študije primera.

Ob ponovitvi snovi skušajo učenci podati ustrezne zaključke, na osnovi katerih spoznamo, koliko so snov osvojili oziroma je niso.

Navajam dva primera izvedbe učne ure v skrajšani obliki:

1. primer: Lakota v Afriki. Izhodišče je evidentiranje problemske situacije: Afrika – lačna celina na osnovi prosojnice »lakota v svetu«. Pridobivanje snovi poteka po etapah:

- analiza problemske situacije (prirodni problemi, tipi kmetijstva, bolezni),

- postavitve problema: lakota!,
- reševanje problema: novemu kmetijstvu naproti in hkrati pravilno vrednotenje kmetijskih kultur.

Sklep poteka v igri vlog kot posledica problemskega in raziskovalnega učenja.

2. primer: ledeniški relief. V uvodni motivaciji z nekaj besedami nakažemo svojstvenost ledeniškega reliefa in zbudimo zanimanje za njegovo preučitev. Obravnava nove snovi poteka kot samostojna raziskava ob slikah, prosojnicah in literaturi. Tako delo zahteva preudarno povzemanje snovi in ustrezno stopnjo razmišljanja. V povzetku učenci izdelajo tabelsko sliko sestavljeno iz pojmov (ključnih besed), slik ledenikov in ledeniških reliefov ter postra o Antarktiki.

Prva ura je problemska, zato sledimo problemskim stopnjam, ki pomenijo za učence določeno zahtevnost. Poskušamo, da učenci sami razkrivajo probleme in ob zaključku postavijo tudi možnost izhoda iz krize. Posamezne etape v problemski uri so prikazane na tabli, osrednjo etapo pa pomeni poster, ki prikazuje lakoto v Afriki in jo primerja z lakoto na drugih celinah. V drugi uri namenjamo pozornost samostojnemu študiju literature in slikovnemu gradivu (npr. ledeniki v knjigi Naravni parki sveta) ter mini referatu, v katerem učenci v obliki igre vlog prikažejo raziskavo Antarktike.

Na teh dveh primerih učenci na aktiven način spoznavajo snovi, kar jim zagotavlja širše, globlje in trajnejše znanje.

Nakazana poteka učnih ur skušata prikazati skladno uporabo različnih metod in oblik dela ter aktivnost učencev pri taki izvedbi.

Hospitacijske ure naj bodo čimbolj »iz prakse«, torej življenjske, saj za študenta pomenijo prvo srečanje z razredom. Študent je postavljen v aktiven položaj, ko mora sam izvesti uro. Pri nastopni uri študentov zasledimo dve skupini dejavnikov. V prvo skupino sodi sama priprava na pouk v najširšem smislu. Metodična priprava vključuje pisno pripravo, izdelavo raznih pripomočkov (prosojnic, diasov, slik, listkov za skupinski pouk) ter odločitev o samih oblikah in metodah dela pri uri. Snovna priprava je poleg metodične za študenta pomembna, vendar izkušnje kažejo, da nimajo problemov pri snovi, ampak pri metodičnem podajanju. Dinamičnost in uspešnost ure nista odvisni samo od priprave, ampak zavisita zlasti od izvajalca ure, od njegove sposobnosti za aktivizacijo učencev, od vživetosti v učence in v snov. Drugo skupino dejavnikov pri izvedbi ure predstavljajo tisti elementi, ki spremljajo nastopajočega študenta, kljub pripravi. To je strah pred izvedbo ure.

Pri nastopnih urah se študent srečuje z vrsto problemov. Vprašanje je, kako naj motivira učence čez celo učno uro. Nadalje je problem artikulacije učne ure. Podajanje snovi je v splošnem uspešno (zlasti strokovno), a mnogokrat se preveč potegne, zato zmanjka časa za ponavljanje in povratno informacijo.

Tabelska slika pomeni za študente velik problem. Kaj in kako prikazati? Pogostokrat tabelska slika manjka, ali pa ne kaže bistva snovi. V splošnem študenti sami čutijo vrzeli in probleme učne ure.

V primerjavi nastopna ura – hospitacijska ura študenti svoja prva spoznanja o pouku primerjajo z uro, ki so si jo ogledali in ugotavljajo stične točke in razhajanja.

Po vsaki uri (hospitacijski in nastopni) naj sledi analiza ure, diskusija o pozitivnih in negativnih potezah ure ter sklep o uspešnosti dela v tej uri, kajti le tako so izvajanja bodočih ur lahko boljša in naprednejša.

17. MEDNARODNA KARTOGRAFSKA KONFERENCA V BARCELONI

Dušan Petrovič

Mednarodna kartografska zveza (ICA), najpomembnejša mednarodna organizacija kartografov, vsako drugo leto organizira mednarodno kartografsko konferenco (ICC). Leta 1995 je bila konferenca od 3. do 9. septembra 1995

v Barceloni in je imela delovni naslov »Kartografija gre prek meja«. Iz Slovenije so se konference udeležili predstavniki Inštituta za geodezijo in fotogrametrijo FGG (IGF), Geodetske uprave Republike Slovenije (GURS), Geodetskega zavoda Slovenije, Ministrstva za obrambo in Urada za prostorsko planiranje pri Ministrstvu za okolje in prostor.

Osnovni namen konference je predstavitev in pregled raziskovalnega in aplikativnega dela v svetu. V petih dneh je bilo v 21 delovnih skupinah predstavljenih okoli 150 referatov iz vsega sveta. Naslovi delovnih skupin so bili: Nacionalne in regionalne podatkovne baze, Daljinsko zaznavanje, Teoretična kartografija, Uporabniki, standardi in distribucija, Uporaba daljinskega zaznavanja, Obdelava prostorskih podatkov in kartografija, Sociološki pomeni kartografije, Izobraževanje in priučevanje, Karte za proučevanje okolja, Multimedija in kartografija, Kartografska generalizacija, Oblikovanje digitalno izdelanih kart, Karte za invalide, Hidrografske karte, Vizualizacija